

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін
Заочне відділення

ДИПЛОМНА РОБОТА
магістра
на тему:
«Законодавча процедура та юридичні технології нормопроєктування»

Виконала:

студентка II курсу, спеціальності
262 «Правоохоронна діяльність»

Дерев'янко Д. М.

Науковий керівник:

д.ю.н., доцент

МАНЬКО Д. Г.

Рецензент:

к.ю.н., доцент

АТАМАНОВА Н. В.

АНОТАЦІЯ

Дерев'янка Д. М. **Законодавча процедура та юридичні технології нормопроекування.** – На правах рукопису.

Дипломна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Дипломна робота магістра присвячена розкриттю сутності законодавчої процедури та юридичним технологіям нормопроекування. В умовах політичних і соціально-економічних трансформацій об'єктивується роль і значення нормативне проектування, тобто діяльність з підготовки проектів законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, що супроводжують та здійснюють забезпечення реформаційних перетворень. У зазначеному аспекті стратегічного значення набуває нормативне проектування (нормопроекування), а частіше, законопроекування.

У вступі подана основна мета та завдання дослідження, встановлені предмет та об'єкт дипломної роботи магістра.

Перший розділ «Методологічні засади законотворчості», присвячено аналізу поняття та характерних рис правотворчості, нормопроекування та законотворчості в системі категорій юриспруденції. Особлива увага була приділена питанням організації законодавчої процедури в Україні та юридичним технологіям нормопроекування.

Другий розділ «Законодавча процедура в Україні», присвячено дослідженню аспектів формування проектів законів, ролі комітетів та комісій Верховної Ради України у законотворчості. Розкривається процедура прийняття законів Верховною Радою України та етапи підписання та обнародування законів в Україні.

У висновках подаються вихідні положення та здобутки, які отримали належне наукове обґрунтування в процесі виконання встановлених у дипломній роботі магістра завдань.

Ключові слова: право, закон, законодавча процедура, правотворчість, нормопроекування.

SUMMARY

Derevyanko D.M. Legislative procedure and legal technologies of norm-design. – On the rights of the manuscript.

Master's thesis, specialty 262 "Law Enforcement activity", International Humanitarian University, Odessa, 2021.

The master's thesis is devoted to the disclosure of the essence of the legislative procedure and legal technologies of rule-making. In the conditions of political and socio-economic transformations the role and value of normative designing, ie activity on preparation of projects of the legislative and by-laws which accompany and carry out maintenance of reformation transformations is objectified. In this aspect, the normative design (rule-making), and more often, law-making, acquires strategic importance.

The introduction presents the main purpose and objectives of the study, established the subject and object of the master's thesis.

The first section "Methodological principles of lawmaking" is devoted to the analysis of the concept and characteristics of lawmaking, rulemaking and lawmaking in the system of categories of jurisprudence. Particular attention was paid to the organization of the legislative procedure in Ukraine and legal technologies of rule-making.

The second section "Legislative procedure in Ukraine" is devoted to the study of aspects of drafting laws, the role of committees and commissions of the Verkhovna Rada of Ukraine in lawmaking. The procedure for the adoption of laws by the Verkhovna Rada of Ukraine and the stages of signing of laws in Ukraine. The conclusions present the initial provisions and achievements that have received proper scientific justification in the process of performing the tasks set in the master's thesis.

Key words: law, legislative act, legislative procedure, lawmaking, norm-design.

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАКОНОТВОРЧОСТІ ...	8
1.1. Правотворчість, нормопроекування та законотворчість в системі категорій юриспруденції.....	8
1.2. Законотворчість та законодавча процедура в Україні.....	25
1.3. Юридичні технології нормопроекування.....	36
РОЗДІЛ 2. ЗАКОНОДАВЧА ПРОЦЕДУРА В УКРАЇНІ	50
2.1. Формування проектів законів та суб'єкти законодавчої ініціативи.....	50
2.2. Роль комітетів та комісій Верховної Ради України у законотворчості.....	61
2.3. Процедура прийняття законів Верховною Радою України	71
2.4. Підписання та обнародування законів в Україні	84
ВИСНОВКИ	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	99

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев С. С. Право : азбука – теория – философия : Опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев – М. : Статут, 1999. – 712 с.
2. Анохін О. М. Постійні комісії (комітети) Верховної Ради України: правові питання організації і діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 „Конституційне право” / О. М. Анохін` . – Харків, 1997. – 23, [1] с.
3. Бандурка О. М. Парламентаризм в Україні : становлення і розвиток : [монографія] / О. М. Бандурка, Ю. Д. Древаль – Харків : Ун-т внутр. справ, 1999. – 288 с.
4. Барабаш О. Законотворення – основна функція парламенту : [посібник] / О. Барабаш – К. : Заповіт, 1997. – 169, [1] с.
5. Бержерон Р. К. Правила нормопроєктування / Р. К. Бержерон – Б.м. : Б.в., 1999. – 53 с.
6. Бойко Ю. Законотворчість: поняття та структура / Ю. Бойко // Право України – 2002. – № 5. – С. 17–21.
7. Бостан С. К. Державне право зарубіжних країн : [навч. посіб.] / С. К. Бостан, С. М. Тимченко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 346 с.
8. Бюджетний Кодекс України від 21 червня 2001 р. (з наст. змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – Ст.189; 2003. – № 24.
9. Георгіца А. З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії і практики / А. З. Георгіца. – Чернівці : Рута, 1998.– 488 с.
10. Головатенко В. І. Вето Президента як важіль забезпечення державно-правової реформи в Україні / В. І. Головатенко // Державно-правова реформа в Україні : матеріали наук.-практ.конф., Листоп. 1997 р. : тези доповіді. – К. : Ін-т зак-ства Верх. Ради України, 1997. – С. 27–29.
11. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : [підруч. / за ред. С. Г. Серьогіної]. – Х. : Право, 2005. – 256 с.

12. Дьомін О. Ефективність діяльності Верховної Ради – необхідна передумова побудови правової держави / О. Дьомін // Право України. – 1995. – №12. – С. 3– 6.
13. Загальна теорія держави і права : [підручник / за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина]. – Х. : Право, 2002. – 432 с.
14. Заєць А. Вдосконалення організаційно-правових засад і нормативної основи законодавчої діяльності парламенту на основі Конституції України / А. Заєць // Українське право. – 1996. – № 3 (5). – С. 50–59.
15. Закон України проект „Про закони та законодавчу діяльність” : проект прийнятий Верховною Радою України 22 груд. 2005 р. № 3265-IV (текст, підписаний Головою Верховної Ради України 28 груд. 2005 р.) // <http://www.rada.gov.ua:8080/pls/zweb/>
16. Закон України „Про нормативно-правові акти” : проект прийнятий Верховною Радою України 13 січ. 2000 р. № 1374-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/>
17. Закон України „Про статус народного депутата України” : від 17 листоп. 1992 р. в ред. Закону від 22 берез. 2001 р. № 2328-III (з наст. змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3. – Ст.17.
18. Закон України „Про внесення змін до Конституції України” : від 8 груд. 2004 р. № 2222-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2005. – №2. – Ст.44.
19. Закон України „Про всеукраїнський та місцеві референдуми” : від 3 лип. 1991 р. № 1286-XII (з наст. змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 33. – Ст.443; 1992. – № 35. – Ст.515; 2001. – № 49. – Ст.259.
20. Закон України „Про комітети Верховної Ради України” : від 4 квіт. 1995 р. № 116/95-ВР (в новій редакції від 22 грудня 2005р. N 3277-IV) // <http://www.rada.gov.ua/>
21. Інструкція з діловодства Верховної Ради України : [затв. розпорядженням Голови Верховної Ради України від 25 берез. 2002 р. № 153]. – Офіційно не публікувалася.
22. Історія держави і права України : [навч. посіб. / за ред. А. С. Чайковського].

- К. : Юрінком Інтер, 2000. – 384 с.
23. Кельман М. С. Загальна теорія держави та права : [підруч.] / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин, Н. М. Хома. – Львів : Новий світ-2000, 2003. – 584 с.
24. Кисельов Ю. Ю. Вдосконалення законотворчості як необхідна умова функціонування та розвитку сучасної державності (теоретико-правові проблеми) / Ю. Ю. Кисельов // Часопис Київського університету права. – 2002. – № 4. – С. 21–27.
25. Колісник В. П. Подвійний вотум у процедурі ухвалення конституційного закону / В. П. Колісник // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – Вип.9. – Х. : Право, 2005. – С. 25–35.
26. Коментар Харківської правозахисної групи до політичної реформи в Україні / Підготував В. Речицький // Офіційний сайт Харківської правозахисної групи – <http://khpg.org/>
27. Комітети – основа діяльності законодавчих органів влади : / за ред. П. Кислого, Т. Сінклера, Т. Браунта. – К. : Заповіт, 1997. – 99 с.
28. Конституційне право зарубіжних країн : [навч. посіб. / за заг. ред. В. О. Ріяки]. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 512 с.
29. Конституційне право України : [підруч. / за ред. В. Ф. Погорілка]. – К.: Наук. думка, 2000. – 732 с.
30. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
31. Кравченко С. П. Мова як фактор правотворення та законотворення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 „Теорія держави і права” / С. П. Кравченко. – Одеса, 2000. – 20 с.
32. Кривенко Л. Т. Розподіл влад і процесуальні права парламенту / Л. Т. Кривенко // Віче. – 1998. – № 3. – С. 15–20.
33. Кривенко Л. Т. Суверенітет парламенту : теорія і практика / Л. Т. Кривенко // Віче. – 1998. – №4. – С. 32–47.
34. Кульчицький В. С. Історія держави і права України / В. С. Кульчицький, М. І. Настюк, Б. Й. Тищук. – Львів : Світ, 1996. – 296 с.

35. Лінецький С. Як і коли законопроект перетворюється на закон (деякі проблеми питання законодавчого процесу) / С. Лінецький // Юридичний журнал. – 2004. – № 10. – С. 16–22.
36. Мудра О. М. Конституційний статус суб'єктів права законодавчої ініціативи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 „Конституційне право” / О. М. Мудра. – К., 2003. – 16 с.
37. Нариси з законопроектів : [зб. ст. / під. ред. Р. К. Бержерона]. – Оттава: Центр правової реформи і законопроект. робіт, 1999. – 1018 с.
38. Непринцева І. В. Загальнотеоретичні аспекти впливу соціального процесу на формування права / І. В. Непринцева // Вісн. запорізьк. юрид. ін-ту. – 2001. – № 4. – С. 72–78.
39. Онищенко Н. Н. Становление и развитие источников права на Украине / Н. Н. Онищенко [отв. ред. Н. И. Козюба]. – К. : Наук. думка, 1988. – 112 с.
40. Органи державної влади України : [монографія / за ред. В. Ф. Погорілка]. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2002. – 592 с.
41. Перерва Ю. М. Законотворчість та законодавчий процес: співвідношення понять / Ю. М. Перерва // Сучасні проблеми юридичної науки: стан і перспективи розвитку : тези доповідей та наук. повідом. учасників наук. конф. молодих учених та здобувачів / за ред. М. І. Панова. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2005. – С. 15–18.
42. Перерва Ю. М. Законотворчість як вид правотворчої діяльності / Ю. М. Перерва // Право і безпека – 2005. – № 4'4. – С. 27–30.
43. Перерва Ю. М. Попереднє опрацювання законопроектів у комітетах Верховної Ради України / Ю. М. Перерва // Держава і право : зб. наук. праць. [юрид. і політ. науки]. Вип. 31. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2006. – С. 103–110.
44. Плахотнюк Н. Г. Інститут Президентства в Україні : конституційно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 „Конституційне право” / Н. Г. Плахотнюк. – Х., 1999. – 20 с.

45. Погорелова З. О. Законодавчий процес в Україні : проблеми теорії і практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 „Теорія держави і права” / З. О. Погорелова. – Х., 2004. – 18 с.
46. Положення про порядок підготовки і внесення проектів указів і розпоряджень Президента України : затв. Указом Президента України від 20 серп. 1993 р. №346/93 (з наст. змінами) // <http://zakon.rada.gov.ua/>
47. Положення про порядок роботи у Верховній Раді України із проектами законів, постанов, інших актів Верховної Ради України : затв. розпорядженням Голови Верховної Ради України від 22 трав. 2006 р. № 428 // Офіційно не опубліковане.
48. Положення про проведення слухань у комітетах Верховної Ради України : затв. постановою Верховної Ради України від 11 груд. 2003 р. № 1385-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 13. – Ст.183.
49. Поляков А. В. Общая теория права : феноменолого-коммуникативный подход : [курс лекций. – 2-е изд.]. / А. В. Поляков – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2003. – 845 с.
50. Постанова Верховної Ради України „Про Державну програму розвитку законодавства України до 2002 року” (із змін., внес. згідно із Законом № 2171-III : від 21 груд. 2000 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 9. – Ст.38.
51. Постанова Верховної Ради України „Про Закон України „Про нормативно-правові акти” : від 5 квіт. 2001 р. № 2369-III // <http://zakon.rada.gov.ua/>
52. Постанова Верховної Ради України „Про тимчасовий порядок та форму голосування на засіданнях Верховної Ради України” : від 1 лют. 2000 р. №1408-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/>
53. Постанова Верховної Ради України „Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань фінансово-економічного обґрунтування джерел і механізму відновлення заощаджень громадян України” : від 11 лип. 2002 р. № 86-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 41. – Ст.304.

- 54.Постанова Верховної Ради України „Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України по підготовці і попередньому розгляду узгоджених законопроектів про засади внутрішньої політики України, про засади зовнішньої політики України та про засади національних інтересів і національної стратегії розвитку України” : від 24 жовт. 2002 р. № 213-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 46. – Ст.354.
- 55.Постанова Верховної Ради України „Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України по опрацюванню проектів законів України про внесення змін до Конституції України” : від 26 груд. 2002 р. № 381-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 7. – Ст.79.
- 56.Постанова Верховної Ради України „Про утворення Тимчасової спеціальної комісії з опрацювання проектів законів України про внесення змін до Конституції України” : від 22 лют. 2007 р. № 682-16 // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 15. – Ст.210.
- 57.Постанова Верховної Ради України „Про утворення Тимчасової спеціальної комісії для вивчення питань аналізу стану додержання Конституції та законів України у нормотворчій та правозастосовчій діяльності державних органів, посадових осіб, інших суб'єктів владних повноважень” : від 12 січ. 2007 р. № 601-16 // Відом. Верховної Ради України. – 2007. – №13. – Ст.155.
- 58.Постанова Верховної Ради України „Про форму та порядок голосування на засіданні Верховної Ради України 21 січня 2000 року” : від 21 січ. 2000 р. № 1396а-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/>
- 59.Постанова Кабінету Міністрів України „Деякі питання поліпшення організації законопроектної діяльності” : від 4 берез. 2004 р. № 263 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 9. – Ст.535.
- 60.Регламент Верховної Ради України : від 19.09.2008 № 547-VI // Офіційний вісник України від 06.10.2008 - 2008 р., № 73, стор. 13, стаття 2451.

61. Репринцева І. В. Загальнотеоретичні аспекти впливу соціального процесу на формування права / І. В. Репринцева // Вісн. Запорізьк. юрид. ін-ту. – 2001. – № 4. – С. 72–78.
62. Рішення Конституційного Суду України : від 17 жовт. 2002 р. № 17-рп/2002 (у справі щодо повноважності Верховної Ради України) // Вісн. Конституційного Суду України. – 2002. – № 5. – С. 6–11.
63. Рішення Конституційного Суду України : від 17 трав. 2001 р. № 5-рп/2001 (у справі про зміни до закону про бюджет) // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 21. – Ст. 958.
64. Сабо І. Основи теорії права / І. Сабо. – М. : Прогресс, 1974. – 270 с.
65. Серьогіна С. Г. Компетенція Президента України: теоретично-правові засади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 „Конституційне право” / С. Г. Серьогіна – Х., 1998. – 18 с.
66. Серьогіна С. Г. Теоретично-правові та організаційні засади функціонування інституту президенства в Україні: [монографія] / С. Г. Серьогіна – Х. : Ксілон, 2001. – 280 с.
67. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [учеб.] / О. Ф. Скакун – Х. : Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. – 704 с.
68. Словарь иностранных слов / [под ред. И. В. Локшина и Ф. Н. Петрова. – 13-е изд., стереотип.]. – М. : Рус. яз., 1986. – 608 с.
69. Сурилов А. В. Теория государства и права : [учебное пособие / А. В. Суриков]. – К. ; Одесса : Выща шк., 1989. – 439 с.
70. Теорія держави і права: [навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Копейчикова, С. Л. Лисенкові]. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
71. Теплюк М. О. Законодавча ініціатива та її реалізація в законодавчому процесі / М. О. Теплюк, О. І. Ющик // Віче. – 1995. – №7. – С. 3–10.
72. Тихомиров Ю. А. Правовые акты : [учеб.-практ. и справоч. пособие] / Ю. А. Тихомиров, И. В. Котелевская. – М. : Юринформцентр, 1999. – 380 с.
73. Указ Президента України „Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності” : від 10 черв. 1997

- р. № 503/97 // Урядовий кур'єр. – 1997. – 14 черв.
74. Указ Президента України „Про поліпшення організації законопроектної діяльності” : від 26 листоп. 2003 р. № 1348/2003 // Урядовий кур'єр. – 2003. – №233. – 10 груд.
75. Хрестоматія з історії держави і права зарубіжних країн : у 2-х т. Т.2. : [навч. посіб. / уклад. В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький (за ред. В. Д. Гончаренка)]. – К. : Ін Юре, 1998. – 608 с.
76. Христова Г. О. Юридична природа актів Конституційного Суду України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 „Теорія держави і права” / Г. О. Христова. – Х., 2004. – 20 с.
77. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн : [підруч.] / В. М. Шаповал – К. : АртЕк, Вища шк., 1997. – 264 с.
78. Шаповал В. М. Парламентаризм і законодавчий процес в Україні / В. М. Шаповал, В. І. Борденюк, Г. С. Журавльова. – К., 2000. – 284 с.
79. Ющик А. І. Теоретичні проблеми законодавчого процесу: Дис.... доктора юрид. наук: 12.00.01 „Теорія держави і права” / Ющик Андрій Іванович. – К., 2005. – 396 с.
80. Ярмиш О. Н. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : [підруч.] / О. Н. Ярмиш, В. О. Серьогін. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 672 с.